

Inserati se sprejemajo in velja trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 " "

16 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemar velja:
Za celo leto . . . 10 gl. -- kr.
za pol leta . . . 5 " -- "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Poljanski nasip št. 48.

Izohaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Kaj hočejo pri nas ?

Znano je, da se je ustanovil na Dunaji tisti nemški „schulverein“, z namenom, kakor pravi, da hoče nemške šole ustanovljati tam, kjer so Nemci v manjšini, da si ne morejo napraviti lastne šole. Znano pa je, da imajo Nemci šole še tam, kjer nemškega ljudstva ni; kakor ironija se tedaj sliši tožba, da se nemštvo zatira in da nima dosti šol. Le poglejmo naše slovenske razmere! Vse srednje šole so nemške, tedaj ravno Slovenci nimajo svojih šol, Nemci pa preveč. Nemški učenci na novomeški gimnaziji se dajo na prste sošteti in vendar je gimnazija nemška. Če tedaj hoče „schulverein“ za nemške šole kaj storiti, naj vzdržuje novomeško gimnazijo, vsaj bo država kaj prihranila. Enaka je z drugimi gimnazijami in realkami po Slovenskem. Zdaj poglejmo še ljudske šole. Nikjer na Kranjskem ni Nemcev, ko v Kočevji in na Beli Peči, in tam imajo samo nemške šole, kaj hočejo še potem? Dosti pa je slovenskih občin, ki morajo nemške šole trpeti, tako v Ljubljani, v Krškem in po vseh večrazrednih ljudskih šolah, kakor je zaukazal deželni šolski svet na zahtevanje deželnega odbora. Kakšne nemške manjšine hočejo na Kranjskem braniti, ko nobenih Nemcev ni, da bi ne bili tako že privilegirani pred Slovenci?

V svoji zadregi so se domislili, da je bila na Sorici nekdanja nemška naselbina in ker je ta že davno poslovenjena, hočejo jo zdaj zopet ponemčiti. Kaj pa vidimo, če pogledamo na Koroško in Štajarsko, v Trst in Istro? Tam se slovenski otroci sistematično potujčujejo,

in cele okrajine nimajo slovenskih, narodnih šol; ali nismo mi tacega „schulvereina“ desetkrat bolj potrebni, ko Nemci?

Kaj hočejo potem pri nas s svojim „schulvereinom“? Nič drugega, ko germanizirati, našo narodnost vničiti in zidati most do Adrije. Vsa nemška društva zapored pristopajo k temu društvu, celo iz nemškega „rajha“ dobivajo podporo, kakor se čuje. Tu imamo tedaj pred sabo dobro organizirano vojsko zoper slovensko narodnost, in treba je, da smo pazljivi, da se ognemo te nove nevarnosti, da odbijemo ta novi napad. Najbolje jih bomo zavrnil z enakim orožjem. Najprej moramo skrbeti za razširjatev slovenske literature, da se bodo ljudje v domačem jeziku izobrazili in tako utrdili v ljubezni do maternega jezika. Potem moramo pa ustanoviti enako šolsko društvo, ali pa nergično podpirati društvo „narodna šola“; to društvo mora skrbeti za slovenske šole po Koroškem, Štajarskem, v Istri, Trstu in tudi na Kranjskem. Če pa nimamo tiste požrtvovalnosti, kakor jo kažejo Nemci, potem se ne smemo pritožiti, da naš narod kaj škode trpi, kajti brez žrtev ni zmage.

Na Českem vlada srditost zoper ta „schulverein“, in Čehi grozé, da bodo ustanovili za vsako nemško šolo med Čehi eno slovensko šolo med Nemci, v Reichenbergu, v Hebu itd. Poljaki si tudi ne bodo pustili preveč „pod nosom brskati“ in tirolski Lahji tudi ne. Zato imamo upanje, da ta „schulverein“ ne bo več opravil, kakor glasoviti „chabrus“ pri volitvah.

Tačas so tisti ustanovitelji „chabrusa“ zgubili svoj denar, česki narod pa stoji krep-

keje na nogah, ko kedaj; tako bodo tudi pri „schulvereinu“ zapravili svoj denar, vspeha pa morda ta ne bo dosti imel. Saj smo že hujše reči prestali.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 2. avgusta.

Koncem tega mesca potoval bo cesar v Galicijo, ter se tam 20 dni mudil.

V Bukovini bosta se volila dva nova poslanca za državni zbor; en sedež je izprazen po odstopu ministra Horsta, drugi pa tam, kjer je bil voljen Ofenheim. V prvem okraji bo gotovo zmagal narodni kandidat, v drugem je pa še neodločno. Ponuja se neki jud Grünhut iz Dunaja, pa tudi Ofenheim bojda še zmirrom kandidira. Bolje bi bilo, ko bi bil Ofenheim voljen, ker on ni pristaš ustavovercev, in ga močno sovražijo, ker se ni hotel udeležiti „chabrusa“ zoper Čehe.

Tisti nemški „schulverein“, ki je ustanovljen za ponemčevanje Slovanov in hoče po — slovenskih deželah nemške šole delati, pričel je že svoje delovanje in izdal oklic, naj se oglasé tiste občine ali posamezne družbe, ki želé nemško šolo, da bo stopilo društvo z njimi v dogovore. Na Kranjskem bodo naredili menda prvo nemško šolo v Sorici pri Loki, kjer je bila nekdanja nemška naselbina, zdaj pa nobeden več nemški ne zna, toraj se bo nemški učitelj kaj težko porazumel z otroci. Nek ljubljanski dopisnik piše, da mi Slovenci hočemo po vsej sili posloveniti Kočevjarje, kakor smo one v Sorici. Vsak pa vé, kako je to im-

Pijanec.

Našim ljudem podomahil Vilinski.

13. Stiska.

(Dalje.)

Kdo bi mogel popisati, kako je uboga mati tugovala in žalovala, ker ji je umrlo milo dete? Take žalosti ni mogoče dopovedati, ne čutiti. Le materno srce more kaj tacega čutiti. Kdo je bil kriv, da je otrok lakote umiral in tako nesrečno poginil? Janko, njegova strast, njegovo pijanstvo. Prokleta strast, ki človeka tako prevzame in omami, da nima pameti, da nima srca, da ni človek. Kletvo pijanstvo, ki človeka tako globoko pahne, ki ga stori, da je grji ko neumna živina; ki vzame človeku pamet in vest, poštenje in sramožljivost, ki mu znamenje zavrženosti na čelo užge, ki mu pogublja dušo in telo!

14. Klatež.

Osem dni po otrokovem pokopu pravi Janko:

„Žena, tako ne more dalje biti. Dela mi nobeden ne da, zaslužiti ni nikjer nič. Če se na katero stran ne obrne, nas mora stradeža

konec biti; poginiti moramo med tem neusmiljenim svetom. Sosedje so nas osem dni izdrževali in pomagali, kolikor so mogli; zdaj nam pa več ne morejo pomoči, ker so tudi sami taki siromaki, da se Bogu smili. Mislim, da bo najbolje, če grem iz mesta, da si dela poiščem. Z mano ti ne moreš, saj si tako zmeraj boleha. Toraj ti doma ostani, jaz pa grem, da kaj dobim, kaj zaslužka, potlej pa pó-te pridem in po otroka. Barbka naj gre z mano, je brihten otrok, da mi bo pri roki, če ga bo treba. Če kje dela dobim, tako za dle, bom koj ostal pa v službo stopil, Barbko bom pa pó-te poslal. Ko bi mi Janček ne bil ušel, ta prebiti huncvet, tega bi bolje porabil. Vrag vedi, kam so ga pete nesle!“

Katinka je vedela, da pregovarjanje bi nič ne izdalo. Pustila mu je voljo njegovo, naj stori, kar se njemu dobro zdi. Poiskala jima je nekaj perila in obleke, kolikor je je bilo še pri hiši ostalo, in povezala v zveženj. Hčerko vzame pred se, jo počese, pogladi in običe, da je bilo kaj brhko deklet. Blagoslovi jo z maternim blagoslovom, dá ji križec se svojega vratu, ki ga je sama nosila iz mladih nog, pa reče: „Spomni se, ljuba hčerka moja, spomni

se matere svoje, kadarkoli pogledaš ta-le križček. Zá-me Boga prosi, jaz bom pa za vaji molila vsak dan, da se zdrava in srečna domu povrneta.“

Rada bi ju bila Katinka spremila iz mesta, pa ni mogla.

Dva dni za tem pride stara zakupnica, Amalija, Katinkina mati, ki miluje in pregovarja siromašno svojo hčer. Želela je, da bi se Katinka izselila iz malega, zadublega in nezdravega stanovanja. Rekla je, da ji je našla pri neki prijateljici udobno in čedno stanovanje, da ji je kupila potrebno hišno opravo in preden se od nje poslovijo, ji izroči precejšen znesek denarja. Seveda, zakupnica bi bila kaj vesela, ko bi bila Katinka z njo šla, jo nekoliko pota spremila, a tega ni hotela storiti, ker ni vedela, kdaj da se Janko pa hčerka povrneta. Najbolj se je pa Katinka razveselila, ko je slišala, da Janček je pri stari materi, da je priden, da je zdrav, da je pri dobrem mojstru in da se uči rokodelstva. Zdaj je Katinka spoznala, kako dobro je, da je otrok od očeta pobegnul, ki mu je dajal slab izgled in z njim grdo ravnal. Katinka je po malem okrevala.

pertinentna laž. Soričani so se kar sami poslovenili brez našega prizadevanja, Kočevarjem pa tudi ne silimo slovenskih šol, kakor Nemci in nemškutarji nam. Če kaj takega trdijo, se morajo pač debelo zlagati. Pa take laži se izmišljajo samo za to, da je videti, kakor bi bili mi napadalci in kakor bi se Nemci le branili, ako nam usilujejo nemške šole! Ta nemški „schulverein“ se močno širi med Nemci; vsak dan pristopi nekaj novih ustanovnikov in udov. To je velika nevarnost za nas Slovane, ker nas hočejo zdaj na svoje stroške germanizirati, odkar jim vlada za ta namen noče več toliko pomagati, ko prej. Požrtovalnost ima navadno vspeh, in tudi to požrtovalno delovanje germanizatorjev ne bo brez vspeha ostalo. Nam družega ne ostane, ko to, da smo enako požrtovalni, da pristopimo vsi brez razločka k že obstoječi „narodni šoli,“ ktera naj svoj delokrog tako razširi, da bo ustanovljala slovenske šole po krajih, kjer je največja potreba in kjer je naša narodnost v največi nevarnosti. Skušajmo Nemce v požrtovalnosti prekositi, pa se nam njih „schulvereina“ ne bo treba bati!

Naš deželni predsednik g. **Winkler** je svoj državni mandat odložil, menda ker mu obilni posel z deželnimi zadevami ne dopušča na Dunaj hoditi. Kolikor je bil tudi g. Winkler dober poslanec, vendar ta njegov čin popolnoma odobravamo, ker vemo, da težavna stopinja deželnega predsednika potrebuje toliko delavnosti, da se ne vjema s poslaništvom, in upamo, da nam bo g. predsednik na tej stopinji mnogo koristil in mnogo starih napak odpravil. Od Goričanov pa pričakujemo, da bodo izbrali g. Winklerju vrednega naslednika v državnem poslaništvu.

Nič se še ne vé, kdo postane ces. namestnik na **Moravskem** namesto umrlega vit. Kalline. Pravijo, da pride kak uradnik na njegovo mesto, in sicer imenujejo nečega viteza Winklerja, ki že zdaj namestništvo na Moravskem vodi.

Vnanje države.

Vse se zdaj zanima za vprašanje, kaj bodo velevlasti počele, ker je **Turčija** odbila njih terjatev zastran pogodbe s Črnogoro in Grško. Ker Turek neče dati Grkom, kar je berlinska konferenca določila, Črnogorcem pa še tistega

ne, kar je bilo zapisano v mirovno pogodbo, temveč nasprotno zbira vojsko in se pripravlja na boj zoper celo Evropo, stojé evropske vlade kar začudene pred tako predrzno, ktere se niso nadejale, in ne vedó, kako bi Turka ostrašile, da bi se jim udal. Dogovarjali so se, da bi poslali vojne ladije pred Carigrad; pa zdaj so se začeli eden za drugim umikati: Francija, Nemčija in Avstrija nimajo nič veselja, lotiti se Turka. Nasprotno še nek ogerski list piše, da Avstrija tega ne bo mirno gledala, če bi se Bolgari zoper Turka vzdignili, temveč bo takoj marširala čez Novi Bazar dol v Turčijo mir delat. Ta posledna novica se nam sicer malo verjetna vidi, vendar je toliko gotovo, da se bodo velevlasti težko porazumele o skupnem delovanju, in nazadnje ne bo nihče ostal, da bi branil evropske sklepe proti Turčiji, ko sama Rusija, ktera ima navado, da ne govori samo, ampak tudi izvrši, kar si je namenila. Tudi Gladstone je bojda ves srdit na Turčijo, in se bo pridružil Rusiji, če ta zopet meč vzdigne zoper Turka. Samo Angležka pa tega ne more, ker ima premalo vojske za suho zemljo. Odločno postopanje Gladstonovo vzbujanje in jezo vsih judov in turških prijateljev; posebno ga ošteva znana mohamedanka „N. fr. Presse“, ter ga zopet imenuje star-ga prismojenca, ker se noče za Turka potegniti.

Krščanski narodi na Balkanu sami vedó, da od velevlasti nimajo dosti pomoči pričakovati, zato se zanašajo na svojo lastno moč in zbirajo že svoje vojne sile, da bodo Turka zgrabili, kedar pravi čas pride.

Bolgari se hitro oborožujejo, ravno tako Grki. Črnogorci pa imajo že vso vojsko zbrano, ter se že z Albanci pretepajo. V kratkem času ste bili že dve praski med Črnogorci in Albanci, in jih je od obeh strani več padlo.

Verjetno je, da se bo tudi Srbija splošnega boja udeležila, vendar se vest, da je sklicala že svojo vojsko, zopet dementira.

V kratkem se snidejo v Ischlu v gorenji Avstriji **naš cesar**, potem cesar **Viljem**, knez **Milan** srbski in knez **rumunski**. Da se bodo njih pogovori sukali okoli Turčije, to je več ko verjetno.

Iz Indije dohaja za **Angleže** žalostna vest, da je bil angleški general Burrow popolnoma tepen in uničen od Afgancev, ktere vodi

Ejub Kan. Burrow je imel 3000 mož, od teh jih je 2000 padlo, ostalih 1000 pa jih je pribežalo raztresenih na mejo. Angleži so mislili, da je vojska z Afganci že končana, zdaj pa se kaže, da se bo še le na novo začela. Vse dosedanje pridobitve Angležev so bile zastoj, kajti ta poraz dal bo hrabrim Afgancem toliko poguma, da bodo vse angležke čete iz dežele vrgli. Zdaj se sicer poroča, da so Angleži vse nove napade sovražnika srečno odbili; pa to je menda le nekaka toložba za angleško občinstvo, ki je sila razburjeno po tej žalostni novici, ter preklinja one, ki so to nepotrebno vojsko z Afganci pričeli. Angleži niso imeli tam nič iskati, naj si tedaj le sami sebi pripišejo, če se jim slabo godi, in če bodo iz Afganistana sramotno ven vrženi, kar se bo brž ko ne tudi zgodilo.

Domače novice.

V Ljubljani, 3. avgusta.

(Slovesen banket) so napravili ljubljanski volilci v nedeljo popoldne svojemu državnemu poslancu vit. Schneidu v dvorani pri Tavčarji. Zbralo se jih je okoli 100, med njimi državni poslanci gg. Klun, dr. Vošnjak, dr. Poklukar, Pfeifer in Obreza, ter več narodnih deželnih poslancev, tudi dr. Bleiweis, ki je bil, kakor pred njim vit. Schneid, pri svojem vstopu burno pozdravljen. Dvorana je bila lepo okinčana z zelenjem in narodnimi zastavam, med obedom pa je godla godba. Zbrani se vsi smejo prištevati narodni inteligenci. Prvo nazdravico je napravil dr. Bleiweis presvitemu cesarju, dobrotniku kranjske dežele, kteri daruje toliko v velikodušnih darilih, pa je dobrotnik tudi naš narodnosti, ker je dal državi vlado tudi nam prijaznejšo in pravičnejšo. Gromoviti „živili“ in „slava“ doné po dvorani in navdušeno zapoje kozarci. — Potem poroča vitez Schneid o svojem delovanju in razvija svoj program in sedanje politično stanje v Avstriji. Govor njegov, ktereга vsega prinesemo prihodnjč, je vzbujal neprenehano odobravanje, ploskanje in živahno pritrjevanje; napil je slednjič beli Ljubljani in njenim vrlim prebvalcem in zopet so vrišali „živijo“ po obednici. — Trgovec gosp. Kušar na to vstane in omeni, da ljubljanski volilci se v svojem po-

Zdaj veš, dragi bratec, da Katinki še precej dobro gre, hvala bodi Bogu! Pa še za Jankom pogledaj, kaj pa ta počne in pa njegova hči.

Zdaj je bil Janko še le pravi potepuh. Kadar ga je kdo srečal na poti, se ga je prestrašil, kakor človeka, ki je zrel za vešala. Hodil je ves strgan okoli, ker dobre obleke na sebi ni mogel trpeti, kar hitro jo je nesel, pa prodal in zapil. Zato je bil popolnoma podoben nevarnemu rokovnjaču: srajca mu je bila po cele tedne neoprana in nečedna, daš se je gabilo vsakemu, kdor ga je videl. Komolci so imeli zmeraj velike duške; prtnene hlače so mu bile vse ogoljene, umazane in blatnaste, omaščobljene pa tako, da bi si bil lahko vsak brivec nabrusil in nagladil svojo britev, se srobotom prevezani čevlji so zevali na vse strani. Strgan pa zmečkan klobuk, ki je videl že nekaj rodov, mu je čepel na glavi, na čelo potisnjen, pa lasje so mu skoz moleli. Menda ga je bil kje na kaki njivi pobral, med koruzo. Lase je imel dolge, razmršene in skuštrane, da so mu viseli po zamazanem tilniku; brada mu je bila črna in dolga pa na vse strani razraščena, obraz mu je bil divji. Prava to-

vajska podoba. Tak je stopal po cesti, roke v žepih, pa z očmi v tla uprtimi. Le kedar je pridrčal kak voz, prebudil se je kakor s spanja, se ozrl in prosil za kak božji dar, pa nobeden mu ni hotel dati ničesar. Velikrat je gorke slišal, navadno pa: „Postopač, lenuh, trden si, lahko delaš, delat se spravi, delat, ne pa beračit!“ A če je nagovoril za dar kakega človeka na samem, kakega potnika na samoti, je dobil dar. Posebno rad mu je dal vsakdo, ako je bil prošén na odljudnem kraju, daleč od vasi, v kakem gojzdu, kajti vsak se je bal tako močnega potepuha, češ, ako mu ne dam, me bo pa napadel in siloma vzal, kar imam, ali mi zna še kaj hujega storiti. Pa res, ta misel je Janka pogostem obhajala; ne vem, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi v njem še nekaj poštenja ne bilo ostalo in ko bi mali Bog ne bil uslišal tople molitve njegove bogodušne žene in pa molitve njegovih otrok, ki so Boga prosili, da bi njih očeta nesreča ne zadela. Dobra Barbka je zmerom mislila na svojega mater in zmerom prosila Boga za svojega očeta. Veliko je trpela uboga Barbka. Pot je bila dolga, grozno se je vlekla, pa še tako grda, da je bila trudna in časih tako upehana, da ni

mogla dalje stopinje storiti; pa vendar je šla naprej, da ne bi očeta dražila, dasi tudi je imela noge vse razprskane odrte in krvave. Ako je za očetom malo zaostala, je pa potlej nekoliko potekla in to je delala tako dolgo, dokler je mogla, dokler je niso moči zapustile, naposled pa onemaga in pade v omotico. Zarad nje so darove ljudje kaj radi dajali in zarad otroka so dali tudi očetu prenočišče, ker videlo se je na dekletcu, kako je srčno dober in nedolžen otrok. Vsakdo se je lahko prepričal, da ona ni kriva, da si ni zaslužila take in take žalostne osode. Prav pogostoma je dobivala dari, ktere je dajala svojemu očetu in ta jih je — v prvi krčmi zapil. Nekteri ljudje so bili pa tudi tako grdi, da so otroka psovali, zmerjali in se iz njega norčevali, zlasti po krčmah. Tako ravnanje bore sirotlej potoži nekega dne svojemu očetu. Ihteča in grozno jokajoča mu pripoveduje, kako da jo neusmiljeni ljudje grdo odpravljajo. Toda oče, kakor ima pijanec navado, ni imel več tega poštenja v sebi in zato reče svoji hčeri:

„Preveč si ongava, preveč si nekam, bi dejal srmožljiva, pa te spravi vsaka stvarca v jok. Ko bi bila z ljudmi malce bolj prijazna,

slancu niso zmotili, zato Bog ga živi in bodi zopet voljen, ko pride čas! Vsi navzoči navdušeni vzdignejo kozarce na zdravje vrlega svojega poslanca. Dr. Zarnik napije sedanji pomirljivi vladi in njenemu načelniku gr. Taaffeju, ker čeravno Slovenci še nismo videli posebnih dejanj njegovih za nas, vendar zaupamo njegovi besedi; dobro je že to, da smo po njem Slovenci dobili prvič Slovenca za načelnika deželne vlade kranjske, prečastitega gosp. Winklerja, ktere ga Bog živi! Zopet živahni „živila“ grofu Taaffeju in g. Winklerju. — Dr. Vošnjak napije dr. Bleweisu, čegar zasluge za narod so že tako zadosti znane in dokazane, poslanec g. Klun pa narodnim uradnikom, ki se zopet vračajo k slovenskemu jeziku. Potem je bilo še več nazdravij narodnim profesorjem, meščanom, doktorjem, narodnim mestnim odbornikom itd. V obče se mora reči, da je bil ta banket tak, da ga je bil vesel vsak, ki se ga je vdeležil. Prečastiti g. vit. Schueid pa je izrekel, da je res ponosen na take volilce svoje. Menimo, da bo ta banket ostal mu v prijazen spominu.

(„Beseda“ na korist Dolenjcem) v ljubljanski čitalnici, da si zavoljo kislega vremena ni bila tako obiskana, kakor bi bila o lepem vremenu, je vendar dala nekaj čez 300 gold. dohodka. Pevci so se odlikovali, kakor smo od njih že navajeni, ravno tako „Sokoli“, vrt je bil lepo okinčan in gostilničar je tudi dobro postregel.

(Vreme) je zadnje dni jako viharno, vedno plohe, dež, blisk in tresk. Zato slišimo tudi vedno o požarih; pri sv. Roku na Dolenjskem je tresčilo pod cerkvijo v hišo, ki je do tal pogorela, v Zalogu pod Ljubljano se je enako zgodila hiši tik kolodvora, v nedeljo večer je gorelo na močvirju, pa še tudi z drugih krajev slišimo o požarih. Včeraj je v Ljubljani bilo več plah, deloma s točo zmešanih.

Razne reči.

— Molba. „Jugoslavenski imeni bilina“ velezaslužnoga našega Dr. B. Šuleka, kao što je i opet sjajno dokazao veliko bogatstvo našega jezika, tako je dobro došao i jezikoslovcu a i svakomu, koji se biljem bavi, da je pako tako dokazale su vrlo povoljne ocjene spomenutog djela. Nema dvojbe, da narod naš ima

malce bolj ljubeznjiva, pa bi bilo vse dobro. Veš, Barbka, malo bolj priljudna bodi, ne pači in ne kremži se tako, pojedel te nobeden ne bo. Če se v kaki krčmi s tabo pošalijo, če se ti posmejijo in malo s tabo ponorijo, veš Barbka, to ni nič. Zarad tega še vse eno lahko moliš svoj rožni venec, kakor češ, zarad tega nič ne izgubiš.“

Moj Bog! pijanec je res pravi tepec. Tako neumno in budalasto ne more in ne sme govoriti oče svojemu otroku. O poštenju in nedolžnosti, tem najdražjem blagu svoje hčere, more le pijanec kaj tacega ziniti. Velik greh je tedaj, služiti strasti, kateri ni nič svetega. A ne bojmo se za Barbko, ki je res dober in pobožen otrok. Globoko je v srce njeno zasajena čistost in nedolžnost. Kako veselo stiska krišček, ki so ji ga mati dali in kako veselo ga pritiska na usta ter ga poljublja in prosi Boga, naj varuje je vsake nevarščine! Tibo gre za svojim očetom in moli za očeta, naj jih Bog kako na drugo pot obrne.

Potepuh se klati po svetu brez dela, brez miru in pokoja. Hodí od vasi do vasi, strada in ubogajme prosi podnevu, ponoči pa zapiva, kar je po dnevu nabral. Kadar ima denar, popiva, kadar ga pa nima, leži v hosti

može biti jednako množstvo imena na životinje, a i to je blago što ga valja sakupiti, tim više sada, od kada oživotvorjenem akademije znanosti i sveučilišta nastala je sve to veća potreba, da se jednom ustanovi znanstvena terminologija i nomenklatura za zoologiju, kao što i za druge znanosti.

Podpisani je već drugom prilikom izjavio svoje mnijenje o načinu sakupljanja i sastavljanja hrvatske zoologičke nomenklature; („Rad“ knjiga XXXVI, str. 86—87,) nu prije nego će se nomenklatura ustanoviti, treba po mogućnosti sakupiti sve narodno blago te ruke. Mnogo su dobra već sabrali Stulić Vuk, Parčić i drugi leksikografi; ali ovi su često krivo tumačili imena životinja, a još češće jednostavno dodali dotičnomu imenu životinje vrlo nedostatan tumač „vrst ptice“, „vrst rbe“ itd. A nemožemo više tražiti od pukoga jezikoslovca, pošto samo zoolog može biti dovoljno vješt označivanju životinja. Mnogo više gradje imamo od Erjavca, Ettingera, Fabera, Freyera, Pančića, Sabljara, Šuleka, Torbara, Vodopića, Vukasovića itd., ali i to nije sustavno uređjeno ni ustanovljeno, zato vrlo često neskladno, i to nije ni is daleka sve, što ima u našem narodu.

Podpisani se već više godina bavi sakupljanjem imena životinja, te ih kani kritički izraditi i izdavati. Nu pošto on nemože svuda dospeti, to se ovim putem obraća na sve rodoljube s molbom, da bi ga u tom poslu podupirali, priobčvši mu imena životinja i stavljajući se s njim u savez, osobito kad bi trebalo sigurnošću ustanoviti na koju životinjsku vrst spada dotično ime.

Umoljavam sl. uredništva svih slovenskih, hrvatskih i srbskih novina, da bi zavolju same stvari pretiskali ovu molbu.

U Zagrebu 20. srpnja 1800. S. Brusina.

Deželni zbor kranjski.

Zadnja (štirnajsta) seja 13. julija.

(Dalje.)

Poročevalec odseka za železnice z ozkimi tirom, gosp. Dreo, predlaga, naj se deželnemu odboru naroči, pri kupčijskem ministerstvu in pri državnem zboru potegniti se najprej za dolenjsko železnico, za druge železnice z ozkimi

pod kakim drevesom, blaga hčerka pa sedi ali kleči poleg njega in cele noči ne spi, da očeta varuje nesreče. — Lej ga, kako se steguje na golih tleh, ravno tisti Janko Prašnik ki je bil pred nekoliko leti spoštovan mož, dober človek, premožen gospodar! Njegov mlin je bil prvi na okoli in pa dela, se reče, mlevari je bilo, da nikdar toliko, da je ostajalo. Postarih je bil veliko podedoval, če več ne, saj toliko, da je mogel živeti brez skrbi. Imovit in promožen je bil, da malokdo tako, povsod so ga radi imeli, mnogi so ga pa še zavidali. Mlada brihtna žena, lči bogatih staršev, storila je, da je bil srečen mož in davši mu troje otrok, bil je srečen, presrečen oče. — Čez nekaj let pa, lejte ga, kako se okoli potika, kako leži pod milim nebom, strgan, ovinjan, potepuh, ki se ga vsakdo boji. Ubožen, ponižan, huji od berča, ker ga vest grize. Vest ga peče, in to po pravici, ako pomisli, kako je ravnal s svojo družino, ako pomisli, da se ga ogibljejo znanci in sramujejo prijatli; vest ga peče, ker tako pohujšljiv vzgled daje svojim otrokom; vest ga peče vedočega, da nakopava prekletstvo sebi in drugim. (Dalje prih.)

tirom naj se pa dovoli brezplačna poraba ne-cesarskih cest ter njihovo delanje na vso moč pospešuje, tudi naj bodo za primeren čas davka proste ter se jim celó podeli denarna podpora proti temu, da v določenem času pridejo v deželno last. — Zbornica tem nasvetom brez razgovora pritrdi.

Vit. Savinšek potem podkuje svoj predlog o napravi deželne razstave v Ljubljani. V to svrhu naj stopi v dogovor deželni odbor s c. kr. vlado, kmetijsko družbo, s kupčijsko zbornico, z mestnim odborom ljubljanskim, in pa tudi deluje na to, da dobi od ministerstva podpore, kakor tudi nagrade za deželno razstavo, zvezano z živinsko razstavo. O vsem tem naj deželni odbor deželnemu zboru v prihodnjem zasedanji poroča. Predlog se enoglasno sprejme.

Deželni predsednik Winkler odgovarja na interpelacijo zaradi rabljenja slovenskega jezika v raznih cesarskih uradih. Kakor mu je 11 okrajnih glavarstev poročalo, uraduje se pri vseh s slovenskimi strankami v slovenskem jeziku. Vse vloge — poročajo mu okrajni glavarji — se rešujejo slovenski in tudi vabila se slovenskim strankam pošiljajo le v slovenskem jeziku. Izjema se napravija samo v vojaških, logarskih, duhovenskih in tehničnih rečeh, ker uradniki ne znajo popolnem jezika. Kar se interpelacija tika finančnih in sodnijskih uradov, vršé se dotične obravnave še v ministerstvih, a te niso še dovršene. Vlada pa si bode prizadevala, da vstreže vsem pravičnim terjatvam slovenskih strank. (Dobro!)

Potem se poroča o raznih peticijah, tako o peticiji občine Kamniške, da bi se dovolila 25% doklada na meso, poročevalec Gariboldi nasvetuje v imenu večine, naj se ta prošnja odbije ter zabavlja na mestni odbor kamniški. Dr. Vošnjak vpraša, zakaj se ta prošnja ne dovoli, naj bi to poročevalec nekoliko razjasnil. Gospod Gariboldi pravi, da ni občina predložila nobenega pregleda, koliko bode ta priklada nesla, ni dokazano, da je res potrebna, pravi, da se je ta sklep kar sredi odborove seje napravil in tudi še le sredi leta predložil.

Dr. Vošnjak se krepko potegne za občino, ravno tako dr. Poklukar, a vendar nemčurska večina zavrže prošnjo, tudi Kecelj glasuje zoper svoje mesto.

Baron Apfaltrern poroča v imenu odseka za pregledovanje poročila deželnega odbora o njegovem delovanju, kar se tiče oddelka šol. Poročevalec nasvetuje, naj se sklene, da je deželni zbor „z velikim veseljem na znanje vzela, da se je deželni odbor pri deželnem šolskem svetu potegnil za to, da se vvede v vse večrazredne ljudske šole nemški jezik kot učni predmet, da naj deželni zbor izreče, da je deželni odbor ravnal popolnem v sporazumljenju z njim, ko je to prošnjo vložil, kajti to želi cela dežela, in da izraža upanje, da bode deželni šolski svet kmalu rešil prošnjo deželnega odbora v ugodnem smislu.“

V splošni debati se zoper to resolucijo oglašil prvi gosp. Klun. Sprva razlaga, kako je liberalna stranka prizadevala si, dobiti v roko šolo, ker kdor ima šolo, ima bodočnost in moč; potem nadaljuje: Sklenila se je v državnem zboru šolska postava, ktera je vse pravice do šol vzela staršem, cerkvi in deželam. A narodna stranka v kranjskem deželnem zboru je krepko branila pravice deželne, ter jih je mnoge otela pogube. Komaj pak je današnja večina prišla v zbor, je brž sprejela Veste-

neckovo glasovito šolsko postavo in je s tem načinom pripravila vse pravice naše dežele. Po §. 1. državne šolske postave ima biti odgoja npravna in verska. Judje so res dosegli, da imajo konfesionalne šole, a katoličanje ne. Za cerkvene obrede ni nič prostega časa v šolah, a za praznovanje godov liberalnih direktorjev zmirom dovolj. Učitelji podkopavajo v šoli tudi verske resnice in vse, za kar se starši leta in leta mnogo trudijo, jim je na hip ukončano v šoli. Ne le cerkvene vaje so se odpravile, marveč v poduk in v naloge se vpletajo brezverski nauki in izreki. Tako je nedavno v Ljubljani v nekem razredu učitelj dal učencem razpravljati Göthejeve besede „Die Kirche hat ganze Länder gefressen, sie hat sich aber noch nicht übergessen.“ Ravno tako se dajo otrokom pobujšljive knjige. (Tu vstavi Kaltenegger govornika, češ, da to ne spada sem Gosp. Klun pa nadaljuje): To moram povedati, ker hočem dokazati, da deželni odbor ni storil svoje dolžnosti, ker vsega tega ni zapazil. Staršem ni vse eno, če se v šoli podira, kar so oni zidali. Skušnja uči, da je narod najljše zatreti, če se mu spodkoplje vera. Tudi praznovanje se širi, ker se otrokom razlagajo naravne prikazni, katerih ne razumijo. Otrok ne more prenašati toliko šolskih ur, saj jih je še učitelju preveč. Vse nepotrebno naj se odpravi, otroci morajo imeti čas za oddihljaj. V tem pa so šole vravnane tako, da stariši, ki imajo več otrok, ne morejo skoro nikoli vseh skup spraviti, ker imajo nekteri dva poldneva, drugi pa en dan v tednu prosto in še tudi počitnice in šole se ne začno pri vseh ob istem času. To bi bil moral deželni odbor zapaziti.

Zdaj se obrne govornik proti podučevanju v tujem jeziku, nadaljeva je: Šolstvo more imeti samo dotle nekoliko vspeha, dokler se otrok odgojuje v materinem jeziku, kajti toliko časa sam misli in sam dela. Toda ko se ima drugega jezika učiti, postane pasiven, kajti z novim jezikom vzame se mu del njegove duše. Pač obžalovanja vredni so otroci, ki se imajo učiti jezika, kateri jim morda nikoli ne bo ničesar koristil. V prvi vrsti je nasprotnikom, se ve da le do tega, da se zatira slovenska narodnost, in to se vsakako najbolj uspešno dosega, ako se v šoli zatira slovenski jezik, ki je zgodovina in učitelj slovenskemu narodu. Trdilo se je že tudi, da vse, kar je pri nas izobraženja v našem narodnem jeziku, se imamo edino liberalizmu ustavovercev zahvaliti. Tudi v državnem zboru so nas ustavoverci vpraševali, čemu smo se vendar zvezali z njih najhujšim sovražnikom, ker bi tudi oni bili radi nam Slovencem dovolili vse terjatve jezikove. A mi smo jim odgovarjali: imeli ste za to 18 let časa, nam pa vendar niste ves čas dovolili niti tróhice. In ko je prišla dr. Vošnjakova resolucija o ravnopravnosti slovenskega jezika v razgovor, nasprotovali so ji z ravno tisto zagrizenostjo, besnostjo in trdovratnostjo, kakor prej. Če se imamo ustavovercem pri razvoji naše narodne stvari kaj zahvaliti, je to, da so nas neizmerno pritiskali in da je vsak pritisek prouzročeval tudi naš protipritisek. Vprašamo nadalje tudi: ako se Slovenci imajo učiti deželnega nemškega jezika, kakó to, da se v Kočevji isto ne godi z deželnim jezikom slovenskim? Nemški jezik našim rojakom prav malo rabi, kajti ako po kupčiji gredó iz dežele, potujejo največ na Laško ali v jugoslovanske pokrajine. Notranjcem bi na primer bilo dosti koristnejše, če bi se namesto nemškega jezika učili italijanščine. Pač bi silno potreben bil veter, kateri bi že vendar enkrat razpihal to večino dež. zbora, ki se nič ne

zmeni za potrebe narodove, nego služi samo svojim samopašnim namenom. Prav odkritosrčno zatorej kličem: Da bi se nikdar več ne videli v tej sestavi.

Sijajna pohvala je tim krepkim besedam med poslušalci in narodnimi poslanci.

Za gosp. Klunom govori dr. Schrey po svoji navadi in spravi veliko poslušalcev iz zbornice. Poteza se za blaženo nemščino, kaj pa da. Ko je končal, pridejo poslušalci nazaj poslušat poslanca gosp. Svetca, ki blizo tako-le govori:

Dokazovanje dr. Schreya je bilo, kakor vselej, jako čudno. Sklicaval se je namreč na §. 19 osnovnih državnih postav in tako je nekako hotel dokazati, da ima deželni zbor pravico o namerah § 19. odločevati. Ta paragraf pak strogo odločuje, da se ima vsak državlján podučevati v svojem materinem jeziku, to je postava, državljanska postava, in nobeden deželni zbor nima pravice te državne postavne določbe kaj prenarejati; najmanje vendar ta kranjski deželni zbor s svojo nepostavno pridobljeno večino. Ali je izraz resnične večine prebivalstva kranjske dežele? Nikakor ne. Današnja večina zbora zastopa le neznatno manjščino, peščico na Kranjsko privandranih Nemcev, zatorej ona nima nikakoršne pravice v imenu dežele govoriti. Vprašam tudi, ali se Nemci sploh ravnajo po tem izgledu, kakor nam umetna večina tukajšnjega zbora nasvetuje? Nikakor ne. Na Češkem trdovratno odbijajo Nemci vse pravičae terjatve češke, in to z vso njim navadno besnostjo. V odborovem poročlu se tudi trdi, da je splošna želja prebivalcev kranjske dežele, naj se uvede v večrazredne ljudske šole nemški jezik kot učni predmet. Kdo je neki to željo izrazil? Kak nemškutarček brez imena in pomena, ali pa kak brez značajan učitelj, kateri se hoče s tem prikupiti svojim predstojnikom.

Naš kmet ni tega nikdar zahteval, kajti dobro vé, da se s tem načinom nemškega jezika nikoli dobro naučil ne bo. Trdilo se je tudi, da je kmetom znanje nemškega jezika potrebno za to, da bi jim bilo možno nadalje izobraževati se po nemških knjigah. To nikakor ni res! Ne eden slovensk kmet se dozda, oi in se odslej ne bode izobraževal po nemških spisih. Dovolj imamo lepih slovenskih knjig in priprostemu človeku primernih svojih novin, in te se tako mnogo beró, da na Štajarskem občé Nemci imenujejo umne slovenske kmetovalce: „Novicebanern“. Za više šole, v prvi vrsti za srednje, je nemški jezik učencem potreben, to je res, ali to velja samo dotle, dokler so srednje šole uravnane tako, kakor dozda, dokler se njih urejenje ne sklada s § 19 državnih osnovnih postav.

Reklo se ja tudi, da nemški jezik koristi tistim, katerim je služiti pri vojskih, ker ne pridejo na više stopinje, ako nemški ne znajo. To je zopet neutemeljena trditev, kajti dovolj mamó popolnem nemških polkov, katerih večjaki vsi od prvega do zadnjega umejo samo svoj materinski nemški jezik, in vendar jih nič več ne avanzira kakor neko določeno število. Naši preprosti ljudje tudi ne hodijo mnogo na Nemško dela iskat, nego gredó rajše v jugoslovanske kraje na Hrvatsko, v Bosno ali Srbijo in Bolgarijo, kjer si lajše nego v Nemcih služijo kruh. Se vé, tam se vsakako trudijo, da se hitro nauče sorodnega slovanskega jezika, kar jim tudi ne dela posebne težave. Nasprotno pa silijo k nam sami Nemci, kateri bi se prav lahko naučili našega jezika, a oni imajo tako malo ozira na to, kakor tisti oger-

ski huzar, o katerem se pripoveduje, da je bil mnogo let v nemškem mestu v garuiziji in se je naposled čudil, da se ljudje od njega niso naučili — magjarsčine. Ako se hoče z znanjem nemškega jezika vzbujati čut do občne države, je to popolnem napačno. Nemščina ni kritérij avstrijske države.

Pomislite gospoda, da so že pred davnim časom nemščini dale slovó vsa Ogerska, Galicija, Dalmacija, in da se v Češki ter Moravski zdaj po nekoliko puli nemška ljulika. Ako bi Avstrija bila res nemška država, bi se jej bilo najbrž že zaklicalo: „Bog te obvaruj, Avstrija!“ Nemštvo pak je kritérij ali znamenje tiste znane države, s katero biti zjedinjeni nekteri avstrijski Nemci že težko čakajo. (Klici na desni: Moskva, Moskva!) To je dovolj jasno povedal poslanec Schönerer v državnem zboru, in ko so bile nove volitve ter se je delalo z vso močjo zoper volitev Schönererjevo je bil ta vendar le zopet izvoljen v državni zbor.

Jaz se zatorej po pravici bojim, da bi Nemčija ne segla po Nemcih v naši državi, in to je uzrok, da tudi ne more nobeden v resnici domoljuben avstrijsk državlján želeti, naj bi se narodí avstrijski ponemčevali, temveč ima biti vsakemu skrb, da se raznemčujejo, bodo tem lajše odbijali napade požrešne Nemčije. Deželni odbor, dajóč prošnjo deželnemu šolskemu svetu, naj se nemščina uvede v večrazredne šole na Kranjskem ni imel zato nobene pravice, kajti deželni zbor mu je ni dal. Peticija pa je naravnost protivna § 19. državnih osnovnih postav, zato je treba, da se nepravilno ravnanje deželnega odbora naravnost graja. Zaradi tega stavljám predlog: Slavni deželni zbor naj izreče, da je deželni odbor s tem, da je c. k. deželni šolski svet prosil, naj uvede na večrazrednih ljudskih šolah nemški učni jezik, meje svojega delokroga prestopil in zoper postavo ravnal, zaradi česar mu izreče deželni zbor svojo nezadovoljnost. (Željavna pohvala med narodnimi poslanci in poslušalci.)

(Konec prih.)

V moji zalogi so ravnokar na svetlo prišle lepe bukve:

Lilija v Božjem vrtu

ali deviški stan, njegova lepota in pomočki ga ohraniti, in sicer četrtega pomnoženega natisa. Spisala sta te bukve častita gospoda L. Jeran in A. Zamejč po spisih s v. M. Alfonza Ligvorskéga s pristavkom jutranjih, večernih, dvojnih mašnih, spovednih, obhajilnih molitev, dvojnih litanij — sv. rešnjega Telesa in lavretanskih — svetega križvega pota Leonarda Postomavriškega, raznih molitev v dosego potrebnih čednost in treh pesem v čast Mariji prečisti Devici. — Velja pa „Lilija“ na 14 polah v osmerki nevezana: 17 soldov, trdo vezana 32 soldov, v platnu vezana 40 soldov, v usnji 50 soldov, z zlatim obrezkom 70 soldov.

Dobiva se tudi v moji zalogi (6)

„Zlata šola“

ali bukve polne lepih nauk in molitev, ki jih je spisal častiti gospod Janez Volč č. Cenám tem bukvam, ki imajo zunaj spodbudnih nauk in molitev za razne potrebe tri maše in sedem litanij, je usn 20 85 soldov, in z zlatim obrezkom 1 g/d. 20 soldov.

Marija Gerber,
bukvovez.

Telegrafične denarne cene 2. avgusta

Papirna renta 72 — — Sreberna renta 73. — —
Zlata renta 86.65 — 1860letno državno posojilo 130 —
Bankine akcije 826 — Kreditne akcije 276 25 — London
117 80 — — Ces. kr. cekini 5 54. — 20-frankov 9.35.